

Investeringsfrämjande skattelättnader i vissa främmande länder

Av kammarrättsrådet C. O. Sandström

I samband med utarbetandet av propositionen nr 159/1963 med förslag till vissa ändringar i lagstiftningen om konjunkturinvesteringar — vilket förslag i huvudsak antagits av riksdagen i år — verkställdes inom finansdepartementet en undersökning av olika investeringsfrämjande skattelättnader i vissa andra länder. Undersökningen avsåg bl. a. att belysa möjligheterna att även genom andra skattetekniska anordningar än investeringsfonder stimulera företagen till sysselsättningsfrämjande åtgärder. Exempel härpå utgör de extra avskrivningar och förhöjda värdeminskingsavdrag som förekommer på sina håll och som också införts hos oss i enlighet med vad som föreslagits i propositionen. Men även utformningen av investeringsföndslagstiftningen i de nordiska grannländerna ansågs vara av intresse i detta sammanhang. Detta gäller särskilt de danska och norska lagstiftningarna som i motsats till den svenska är tillämpliga även för fysiska personer.

Då de investeringsfrämjande skattebestämmelserna i utlandet erbjuder ett intressant jämförelsematerial, skall här lämnas en redogörelse för bestämmelser av detta slag i några länder. Från utvecklingsländernas särskilda bestämmelser i syfte att locka till sig utländska investerare har dock bortsetts. Reservation måste vidare göras för att de här redovisade bestämmelserna i vissa fall numera kan ha

upphört att gälla, ändrats eller ersatts av annan lagstiftning.

Danmark

I Danmark medges beträffande *byggnader*, utöver de normala planenliga värdeminskingsavdragen, *extra avskrivning* under de tio första åren med sammanlagt 40 procent av anskaffningskostnaden. Extraavskrivningen, som inte påverkar rätten till årligt värdeminskingsavdrag, får dock för ett år inte överstiga 10 procent.

Vidare har den danska lagstiftningen erbjudit en speciell möjlighet till förtida avskrivningar på vissa storinvesteringar. Enligt särskild kungörelse den 5 april 1961 bemyndigades nämligen finansministern medgiva *förtida avskrivning* å yrkesmässigt nyttjade maskiner, inventarier och jämförliga tillgångar, vilka beställts eller planenligt avses tillverkade i egen verksamhet under det inkomstår som ligger till grund för skatteåret 1962/63 och vilka avses vara levererade eller färdigtillverkade under något av de närmast följande fyra åren. Motsvarande bestämmelser gäller för skatteåren 1963/64 och 1964/65 enligt kungörelser, utfärdade den 6/4 1964 och den 2/4 1963. Bestämmelserna gäller även byggnader. Rätten till förtida avskrivning gäller endast under förutsättning att den sammanlagda anskaffningskostnaden för de under ett år beställda tillgångarna över-

stiger 1 milj. d. kronor. Till grund för avskrivningen skall ligga den avtalade anskaffningskostnaden. Senare inträffad prisstegring tages således inte i betraktande. Avskrivningen får uppgå till högst 30 procent av den del av anskaffningskostnaden som överstiger 1 milj. d. kronor, dock att under ett beskattningsår inte får avskrivas mer än 15 procent av det överskjutande beloppet.

Sedan leverans verkställt, skall gjorda förtidsavskrivningar avräknas från anskaffningsvärdet för beräkning av underlaget för de fortsatta avskrivningarna.

Har skattskyldig gjort avsättning till investeringsfond (härom se det följande), kan avsättningen under leveransåret användas till vanlig avskrivning å sådan driftstillgång, å vilken förtidsavskrivning ägt rum. I så fall skall anskaffningsvärdet vid leveransen ytterligare minskas med ianspråktaga fondavsättningar.

Om det visar sig att tillgångarna inte levereras inom föreskriven tid eller att den verkliga anskaffningskostnaden blir mindre än den avtalade, skall de taxeringar som berörts av förtidsavdragen i motsvarande mån ändras. På skatt, som den skattskyldige därigenom kan få erlägga i efterhand, skall utgå 1 procent ränta för månad tills betalning sker.

Beträffande fartyg ges möjlighet till förtidsavskrivning om den kontrakterade byggnadskostnaden överstiger 200.000 d. kronor. Avskrivning får ske med högst 30 procent av kontraktssumman och utnyttjas under kontraktsåret och de följande åren tills leverans skett. Det årliga avdraget får dock inte överstiga 15 procent av nämnda summa.

Den danska investeringsfondslagen av år 1957 innebär följande. Skattefria *avsättningar till investeringsfonder* får med

vissa undantag göras av såväl fysiska som juridiska personer. Avsättningarna kan användas till framtida avskrivningar å maskiner och andra inventarier, fartyg samt byggnader.

Avsättningen till investeringsfond får avse högst 15 procent av verksamhetens överskott, dock minst 500 d. kronor. Skattskyldig som är bokföringspliktig skall efter avsättningsårets utgång men före tiden för avlämnande av sin deklaration insätta 50 procent av avsättningens belopp å spärrat konto i bank eller sparkassa. Skattskyldig som inte är bokföringspliktig skall insätta ett belopp som svarar mot hela avsättningen.

Avsättningen får inte tagas i anspråk förrän ett år förflutit från kontoinsättningen. Å andra sidan måste hela avsättningen ha tagits i anspråk inom tio år från avsättningsårets utgång. De spärade kontomedlen frigges först allt efter som avsättningen användes för avskrivning. Ianspråktagandet skall anmälas till vederbörande taxeringsmyndighet. Användes det till investeringsfond avsatta beloppet i strid med reglerna, skall det samma beskattas med dubbelt belopp. I den mån avsatt belopp inte tages i anspråk före tioårsperiodens utgång, beskattas beloppet med tillägg av 5 procent årlig ränta, räknat från avsättningsårets utgång.

Det kan tilläggas, att den danska investeringsfondslagen har till allmänt syfte att uppmuntra företagen att använda vinsterna till investeringar i stället för till utdelningar. Däremot har man, i motsats till den svenska investeringsfondslagstiftningen, inte haft några konjunkturpolitiska eller arbetsmarknadspolitiska syften. Då målet var att öka investeringarna i allmänhet, har man befarat att en

stramare och från statsmakternas sida dirigerad politik beträffande fondernas användning skulle äventyra målsättningen.

Finland

Den finska lagstiftningen använder sig av flera olika metoder för att genom skattelättnader främja investeringar och sysselsättning. De regler det här gäller är både sådana med generell inriktning och sådana med speciellt syfte.

Till den förra gruppen hör bestämmelsen i 26 § tredje stycket i 1943 års lag om inkomst- och förmögenhetsskatt. Enligt denna bestämmelse kan statsrådet, därest viktig allmän fördel så kräver, på villkor som han uppställt, bevilja den skattskyldige rätt att under vissa år räkna sig tillgodo *större värdeminskningar än normalt* beträffande bl. a. byggnader, maskiner och inventarier samt andra med dem jämförliga föremål.

Enligt erhållna uppgifter har medgivanden angående dylika större värdeminskningssavdrag lämnats i september 1958 och oktober 1959 beträffande "produktionsinrättningarnas nya byggnader och i hemlandet tillverkade maskiner", under förutsättning att investeringen kunde anses "erbjuda en väsentlig mängd nya arbetstillfällen". Enligt de skattskyldigas uppgifter skulle genom 1958 års beslut ha erbjudits nya arbetstillfällen under byggnadsskedet för 7.280—8.150 arbetare samt nya bestående arbetstillfällen för 7.780—7.850 arbetare. Motsvarande antal arbetare enligt 1959 års beslut skulle röra sig om 6.800—7.800 respektive 4.200—4.500. De igångsatta investeringarna representerade cirka 38 respektive 22 miljarder (gamla) mark.

Vid sidan av den nämnda fullmakts-

bestämmelsen finns de möjligheter som står till buds enligt 1955 års lag om *investeringsfonder*. Enligt denna lag är aktiebolag eller andelslag berättigat att vid inkomsttaxeringen erhålla avdrag från sin skattepliktiga inkomst för belopp som avsättes till investeringsfond. Avsättningen får ej överstiga 50 procent av årsvinsten. För att avdrag skall erhållas måste dock i statskontoret deponeras minst ett belopp, som motsvarar den del av inkomstkatten, från vars erläggande den skattskyldige befrias genom avdraget. För depositionen gottgöres *ränta* enligt Finlands Banks lägsta diskontoränta. Överstiger depositionen det föreskrivna minimibeloppet, skall å den överskjutande delen utgå ränta som med 3 procent överstiger den ränta, som affärsbankerna beviljar på depositioner med sex månaders uppsägningstid.

Vid den statliga beskattningen *anses erhållen ränta icke utgöra skattepliktig inkomst*. Inte heller räknas deponerade medel såsom skattepliktig förmögenhet.

Det ankommer på statsrådet att med beaktande av sysselsättningslägets utveckling i landet besluta om investeringsfondernas användning. Beslutet kan innefatta såväl tillstånd som förpliktelse att använda fonderna för investeringar och kan också vara begränsat territoriellt eller med avseende å företagsbranscher.

Investeringsfonderna får, sedan statsrådet meddelat sitt beslut och finansministeriet meddelat företaget tillstånd att lyfta depositionen eller del därav, användas för uppförande av fabriks-, affärs- eller lagerbyggnad, service- eller bostadsbyggnad för personal eller för grundförbättring av dylika byggnader, för anskaffning av nya maskiner, anläggningar eller i hemlandet byggt fartyg eller för

väg-, järnvägs- eller avloppsarbeten eller för istandsättande av tomtområde eller för annat av finansministeriet godkänt ändamål, som direkt främjar sysselsättningens upprätthållande.

Har företaget underlåtit att efterkomma skyldighet att företaga investering enligt åläggande, skall investeringsfonden eller den del därav, som inte använts till investering, återföras till beskattning. Härvid bör de i statskontoret deponerade medlen användas för erläggande av den debiterade skatten. I sådant fall bortfaller också den förut nämnda räntegottgörelsen på den del av depositionen som svarar mot minimiavsättningen och som användes för erläggande av skatten. Vidare skall företag, som fått tillstånd att lyfta deponerade medel men icke använt dessa för det ändamål som uppgivits vid sökandet av tillstånd, såsom skattepliktig inkomst upptaga investeringsfonden eller den del därav som inte använts för nämnda ändamål med tillägg av 5 procent. Därjämte skall på den del av skatten, som motsvarar denna inkomst, erläggas 5 procent i årligt skattetillägg, räknat från dagen för den första depositionen.

Har statsrådet inte meddelat beslut om investeringar, äger företaget rätt att, sedan fem år förflutit, lyfta den del av depositionen som överstiger det minsta föreskrivna depositionsbeloppet. Sedan sju år förflutit får lyftas ytterligare en tredjedel samt efter nio år den återstående delen av depositionen. Då deposition lyftes, utbetalas även den ränta som enligt det förut sagda gottgöres deponenten.

Utöver den nu nämnda lagstiftningen finns i Finland flera författningar som medger skattelättnader av speciellt slag.

En dylik författning är lagen den 25

augusti 1962 om *skattelättnader vid bostadsproduktionen*, som gäller beträffande byggnader, vilkas uppförande påbörjats tidigast den 1 januari 1963 och senast den 31 december 1966. Under särskilt angivna förutsättningar — bl. a. med avseende å byggnadens storlek och beskaffenhet — kan ägare av byggnad, som användes för bostadsändamål, delägare i bostadsaktiebolag eller medlem i bostadsandelslag vid inkomst- och förmögenhetsbeskattningen för åren 1963—1972 beviljas skattelättnad. Skattelättnaden innebär att inkomsten av byggnaden och dess tomtmark inte anses som skattepliktig inkomst och att byggnaden och tomtmarken undantages från förmögenhetsbeskattningen. Genom tidigare lagar har en motsvarande skattebefrielse stadgats beträffande byggnader m. m. uppförda under tiden den 1 september 1947 — den 31 december 1962.

Enligt lagen den 28 juni 1958 om *skattelättnader för främjande av sjöfarten* medges skattskyldig som bedriver rederirörelse rätt till extra värdeminskningssavdrag för fartyg av viss storlek som han under åren 1959—1965 beställt eller i utlandet inköpt. Vidare kan sådan skattskyldig genom att å konto i Finlands Bank insätta medel för framtida anskaffning av fartyg erhålla uppskov med beskattningen av dylika medel.

Enligt lagen den 19 juli 1956 om *skattelättnader för främjande av skeppsbyggnads- och den övriga metallindustrins produktion* åtnjutes under vissa närmare angivna förutsättningar skattefrihet för räntor och fordringar, som tillkommer företag, som idkar skeppsbyggnad eller annan metallindustri, på grund av kredit som lämnats beställare av fartyg, maskiner eller anläggningar.

Även penninganstalt för exportkredit samt av flera exportörer grundad exportorganisation kan få dylik skattefrihet för ränta på grund av kredit som lämnats utländsk beställare. Skattefriheten för ränta gäller i intetdera fallet den del av räntan som överstiger 4 procent. Skattefriheten i fråga kan medges utom för leveransåret även för de tio följande åren.

Skattelättnad kan vidare enligt lagen den 21 april 1961 om *skattelättnader för småtonnage* erhållas av aktiebolag, andelslag och rederibolag, som under åren 1961—1970 för sin rederirörelse anskaffar maskindrivet handelsfartyg, som huvudsakligen användes i utlandstrafik och vars bruttodräktighet understiger 1.200 registerton. Skattelättnaden innebär att företaget vid beskattningen för det år, under vilket fartyget tagits i bruk för utlandstrafik, samt för de tre följande åren från inkomsten av rederirörelsen utöver övriga tillåtna avdrag får avdraga ytterligare ett belopp som utgör 3 procent av fartygets anskaffningsvärde.

Enligt lagen den 30 december 1954 om *vissa konjunkturreserveringar och skattelättnader på grund av dem* kan aktiebolag och andelslag, som driver träförädlingsindustri för export, å särskilt konto i Finlands Bank deponera de utländska valutor som bolaget erhållit för de exporterade produkterna eller deras motvärde. Den skattskyldige får uppskov tills vidare med den skatt som belöper på det deponerade beloppet. Detta belopp får lyftas i finskt mynt endast efter finansministeriets medgivande och användas för anskaffning av virke eller anläggningstillgångar eller för annat ändamål som kan anses verksamt främja upprätthållandet av sysselsättningen i landet. Då

medlen tages i anspråk beskattas de efter 62,5 procent av den skatt som skulle ha utgått å det lyftade beloppet för det år då detta deponerades. Å de anläggningstillgångar, som anskaffats medelst de avsatta medlen, får extra värdeminskningsavdrag göras med belopp motsvarande högst det depositionsbelopp, som lyfts, minskat med det erlagda skattebeloppet. Värdeminskningsavdragen bör dock fördelas på ett visst antal år, beträffande maskiner minst fyra år och beträffande byggnader minst tio år.

Av lokaliseringsspolitisk karaktär är lagen den 2 maj 1958 om *skattelättnader för industrin i norra Finland*. Med norra Finland förstås här Lapplands och Uleåborgs län. Enligt lagen gäller att, om inhemskt aktiebolag eller andelslag under åren 1958—1967 grundar nytt industriföretag i norra Finland, aktiebolagets eller andelslagets inkomst av detta industriföretag och den däri investerade förmögenheten är skattefria för det år, under vilket de för industriföretaget anskaffade anläggningstillgångarna tagits i bruk, samt för de tre därpå följande åren. Skattelättnad medges även inhemskt aktiebolag eller andelslag, som under åren 1958—1967, utvidgar sitt i norra Finland belägna industriföretag eller förnyar dess maskinpark eller anläggningar, så att industriföretagets produktionsförmåga eller produktionens förädlingsgrad väsentligt utökas. Det på detta sätt investerade aktiebolaget eller andelslaget har nämligen enligt lagen rätt att vid beskattningen för det år, under vilket de för utvidgningen eller förnyelsen anskaffade anläggningstillgångarna tagits i bruk, samt för de tre därpå följande åren från sin skattepliktiga inkomst avdraga, förutom övriga tillåtna avdrag, 3 procent

av de i utvidgningen eller förnyelsen investerade nya anläggningstillgångarnas anskaffningsvärde. Beträffande lösa anläggningstillgångar vilka anskaffats under åren 1958—1967 i samband med nyanläggningar eller utvidgningar av förut nämnda slag gäller vidare att såsom årlig värdeminskning får avdragas i den skattskyldiges bokföring avskrivet belopp.

Slutligen kan nämnas, att man enligt lagar den 11 april 1958 (nr 151—153) som innebar ändring i de gällande inkomstskattelagarna, åsyftat att lätta skattetrycket för dem som av olika skäl, t. ex. devalvering, drabbats av *kurs- eller indexförluster* i anledning av gäld som upptagits för anskaffning av anläggningstillgångar (maskiner och inventarier). Den gäldökning som föranledes av kurs- eller indexförlusterna får avdragas vid inkomstberäkningen, dock att om ökningen överstiger 50.000 mark, avdraget får ske genom årliga avskrivningar upp till högst 15 procent av gäldökningens belopp. Enligt en särskild lag (nr 155) fordras för den som är bokföringsskyldig viss överensstämmelse mellan avskrivningarna och bokföringen.

I lag den 11 april 1958 (nr 154) ges en allmän rätt till avdrag från det totala beloppet av den skattskyldiges inkomster för indexförlust på gäld i finskt mynt intill ett belopp som motsvarar en årlig ränta av 2 procent på gäldens kapitalbelopp.

Norge

I den norska lagstiftningen fanns tidigare i de allmänna skattelagarna bestämmelser om rätt till *avdrag för överpris*, som den skattskyldige fått betala

vid förvärv av rörelsetillgångar under extraordinära konjunkturförhållanden.

Dessa bestämmelser suspenderades emellertid av konjunkturpolitiska skäl under tiden den 20 oktober 1950 — den 31 december 1957. I stället medgavs vid inkomstbeskattningen för inkomståren 1955, 1956 och 1957 eller motsvarande räkenskapsår avdrag för *avsättning till återanskaffningsfond*. Förutsättning härför var att det avsatta beloppet insattes å spärrat bankkonto. Nyanskaffad tillgång skulle anses nedskrivna med 85 procent av det ianspråktagna beloppet.

När suspensionstiden för reglerna om överprisavdrag utgick, återgick man inte till dessa regler. Man införde i stället ett system med högre initialavskrivningar samt tilläggsavskrivningar vid sidan av de vanliga avskrivningarna.

Rätten till *högre initialavskrivning* ("öpningsavskrivning") avser främst byggnader eller dylikt jämte därtill hörande maskiner och andra inventarier, avsedda för produktion av varor m. m. Av anläggningens sammanlagda anskaffningskostnad får den del som överstiger 500.000 n. kronor under de fem första åren avskrivas genom initialavskrivning intill 25 procent. Det årliga avdraget får dock inte överstiga 50 procent av årsinkomsten.

Tilläggsavskrivningarna innebär att de ordinära avskrivningarna förhöjes med 50 procent under de fem första åren efter det tillgången i fråga tagits i bruk, dock att tilläggsavskrivningen under vart och ett av dessa år inte får överstiga 2 procent. Det sagda betyder, att femtioprocentregeln kan fullt utnyttjas blott på tillgångar som avskrives efter 4 procent eller lägre, och att, om den ordinära avskrivningsprocenten är 4 eller mer,

sammanlagt 10 procent av tillgångens anskaffningskostnad får avdragas genom tilläggsavskrivning.

Den norska skattelagsiftningen har i vissa delar fått en stark *lokaliseringspolitisk* inriktning. Sålunda har under de sista tio åren strävandena gått ut på att stimulera den ekonomiska utvecklingen i Nord-Norge. I detta syfte infördes år 1952 särskilda skatteregler i samband med utbyggnadsprogrammet för Nord-Norge. Dessa regler innebar bl. a. att de förut nämnda reglerna om överprisavdrag alltså skulle gälla för denna landsdel, trots att reglerna suspenderats för den övriga delen av landet. Vidare medgavs t. ex. avdrag för avskrivning å arbetar- och tjänstemannabostäder, något som eljest inte är avdragsgillt. Företag utanför Nord-Norge, som använde belopp som erhållits för förlorade rörelsetillgångar till anskaffning av tillgångar i Nord-Norge, medgavs befrielse från omedelbar vinstbeskattning mot att den nya rörelsetillgången ansågs nedskrivna med belopp, motsvarande tre fjärdedelar av vinsten. Mest betydelsefulla var emellertid reglerna om avsättning till fond för investering i Nord-Norge. Enligt dessa regler skulle alla skattskyldiga som var hemmahörande i Nord-Norge medges avdrag vid inkomstbeskattningen för fondavsättningar som avsågs skola användas för anskaffande av rörelsetillgångar i Nord-Norge. Skattskyldiga utanför Nord-Norge medgavs avdrag för avsättning avsedd för godkänd investering. I det förra fallet skulle avsättas minst 5.000 n. kronor och i det senare fallet minst 25.000 n. kronor. Tre fjärdedelar av tillgångarnas anskaffningskostnad skulle anses avskriven genom ianspråktagandet.

Under år 1960, då den för utbyggnadsprogrammet för Nord-Norge beräknade tiden skulle utgå, infördes rätt att använda fondavsättningarna för aktieköp samtidigt som rätten att företaga avsättningar begränsades. Rätten att begagna avsättningarna till aktieköp har dock inte kommit till större användning enligt i januari 1962 föreliggande uppgifter.

Med hänsyn till att intresset av utbyggnaden av ekonomiskt eftersatta områden gjort sig gällande även i andra delar av landet infördes en ny lag om investeringsfonder den 9 juni 1961. Denna lag medger avdrag vid inkomstbeskattningen för "fond for senere investering i strök med spesielle sysselsetningsvanser og saerlig lavt inntektsnivå". Avsättning enligt denna lag förutsätter att inkomsten uppgår till minst 500.000 n. kronor. Avdrag för fondavsättning medges upp till 10 procent av den beskattningsbara inkomsten för året i fråga. Avsättningen måste uppgå till minst 50.000 n. kronor. De avsatta medlen får inte tagas i anspråk för investering innan det projekt varom fråga är och platsen för detsamma godkänts av Konungen. Fondavsättningen återföres till beskattning, om investeringsarbetena inte påbörjats inom fem år efter det den första avsättningen gjordes. Investeringsarna skall skrivas ned med 85 procent av de ianspråktagna fondmedlen.

Förutsättningen att inkomsten uppgår till minst 500.000 n. kronor har motiverats med att de nya reglerna icke avsett införa en allmän skattelättnad för företagen utan att man velat stödja de ekonomiskt svaga distrikten. Härför har det ansetts erforderligt med kapitalinsatser av sådan storleksordning att endast kapitalstarka skattskyldiga kunnat komma i

fråga för finansieringen av nya anläggningar på nya platser.

Emellertid har under senare år i Norge jämväl framkommit önskemål om en ny investeringsfondslagstiftning, som skulle kunna öppna möjlighet till konjunkturutjämnande åtgärder för landet i dess helhet. Dessa önskemål ledde till att i december 1962 antagits en ny lag om skattefria fondavsättningar. Denna lag innehåller bestämmelser om dels skattefria avsättningar till investeringsfond, dels skattefria fondavsättningar för bearbetning av marknader i utlandet och för forskning dels ock skattefria avsättningar till driftsfond för "bergverk", d. v. s. gruvor.

Bestämmelserna om *investeringsfond* ger alla rörelseidkare möjlighet att med avdragsrätt till sådan fond avsätta medel, som senare skall användas för köp av avskrivningsbara rörelsetillgångar. Avdragsrätten är av hänsyn till kommunintresset maximerat till 20 procent av årsinkomsten. Från årsinkomsten skall avräknas eventuella andra skattefria fondavsättningar än enligt nu ifrågavarande bestämmelser. Å andra sidan får avdrag inte yrkas för mindre avsatt belopp än 4.000 n. kronor. Vidare är avdragsrätten förenad med villkoret att ett lika stort belopp som det till fonden avsatta insatts på särskilt konto i Norges Bank. Spärrtiden för banksättningen utlöper fyra år efter utgången av det beskattningsår, då avsättningen gjordes, såvida inte Konungen dessförinnan förordnat om bankmedlens frisläppande. Under spärrtiden äger insättaren rätt till 2 procent ränta för år å insatt belopp. Medger den skattskyldige en längre spärrtid än fyra år, kan Konungen be-

stämma räntan till högst 4 procent. Räntan är skattefri.

Rätten till ränta och övriga förmåner bortfaller dock om den skattskyldige tager ut de i banken deponerade medlen före spärrtidens utgång. Till dessa andra skattemässiga förmåner hör att den skattskyldige, om han använder fondavsättningen till nyinköp inom föreskriven tid, såsom skattepliktig inkomst skall upptaga endast 85 procent av det använda beloppet. Å andra sidan är han berättigad att, om han så önskar, yrka avdrag för extraordinär avskrivning med samma belopp. För återstående 15 procent av de använda fondmedlen åtnjuter den skattskyldige utan vidare skattefrihet.

Bestämmelserna om fondavsättningar för *marknadsbearbetning i utlandet* och för *forskning* har föranletts av de stora förändringar i marknadsförhållandena och den skärpta konkurrens som kan förväntas under de närmaste åren. Genom de skattefria fondavsättningarna kan företagare, som ensamma eller tillsammans med andra önskar göra framstötter på exportmarknaden, lättare finansiera sina åtgärder i detta syfte. För att förbättra de norska företagens position i konkurrensen om de utländska marknaderna skall fondavsättningarna även kunna användas för att finansiera de forskningsarbeten som kan behövas för att förbättra nuvarande eller frambringa nya produkter. Som villkor för rätten att verkställa fondavsättning gäller, beträffande marknadsbearbetning i utlandet, att de åsyftade åtgärderna kan vara av betydelse för avsättningen av varor, producerade i Norge och, beträffande forskningen, att denna är av betydelse för den skattskyldiges rörelse. Avdrag för fondavsättning för de ifrågavarande ända-

målen får inte överstiga 20 procent av årsinkomsten men inte heller understiga 10.000 n. kronor för varje år. I årsinkomsten inräknas inte andra fondavsättningar än de hittills berörda. Även här gäller att belopp motsvarande fondavsättningen skall insättas å särskilt konto i Norges Bank. Likaså gäller bestämmelserna om rätt till ränta och om skattefrihet för dylik ränta. Någon särskild spärrtid för de å kontot insatta medlen är emellertid inte föreskriven. Dessa medel får när som helst lyftas och användas för ett godkänt ändamål. Används de inte för godkänt ändamål, skall efterbeskattning ske. Emellertid måste de deponerade medlen uttagas inom fem år efter utgången av det kalenderår under vilket avsättningen gjordes. I och med att denna femårstid uppnåtts skall nämligen kvarstående belopp under alla förhållanden beskattas.

Bestämmelserna om avsättning till *driftsfond för bergverk*, till vilka motsvarighet funnits även före den nya lagstiftningen, innebär att skattskyldig som driver gruvdrift och dylikt medges avdrag för avsättning till sådan fond, därest gruvdriften utgör hans enda eller huvudsakliga inkomstkälla. Avdraget är maximerat till 30 procent av årsinkomsten efter avdrag för eventuella andra skattefria fondavsättningar än dem som gjorts enligt förevarande lag.

Frankrike

Genom en lag av den 31 juli 1962 infördes särskilda föreskrifter om initialavskrivning å vissa byggnader. Sålunda äger företag, vilka investerat i byggnader som är avsedda för vetenskaplig och teknisk forskning, åtnjuta avdrag under investeringsåret med 50 procent av kost-

naden för den företagna investeringen. Denna föreskrift är tillämplig å investeringar av nu nämnt slag, som ägt rum den 1 januari 1960 eller senare.

Vidare föreskrives beträffande industri- och affärsbyggnader, vilka uppförts före den 1 januari 1966, att investeraren — därest finansministern lämnat särskilt tillstånd därtill — äger under investeringsåret åtnjuta initialavskrivning med 25 procent av investeringskostnaden. Denna avskrivning kan icke medges, därest avdrag enligt reglerna i första stycket ovan tillerkännes investeraren.

Industribyggnader, vilka uppförts efter den 31 juli 1962 och för vilka någon av ovannämnda två initialavskrivningar är tillämpliga, kan — därest byggnadernas ekonomiska livslängd icke överstiger 15 år — avskrivas enligt degressiv avskrivningsmetod.

Belgien

Vinstmedel, som under 1961 och 1962 eller under räkenskapsår vilka avslutas under åren 1962 och 1963 använts för "kompletterande" investeringar inom industrin för byggnader, markområde eller andra tillgångar, undantages från beskattning intill 30 procent med 10 procent om året under tre år. Med "kompletterande" investeringar förstås här nyinvesteringar som inte bara ersätter befintliga investeringar utan som går därutöver. Investeringen i fråga måste uppgå till minst 30.000 b. francs. Vinster som användes för vissa arbetarbostäder m. m. undantages till 50 procent från beskattning.

Nederländerna

För att stimulera sysselsättningen har man infört särskilda bestämmelser angä-

ende anskaffning eller förbättring av kapitaltillgångar som ägs av skattskyldiga vilka driver rörelse eller annan dylik förvärvsverksamhet.

Har sådan skattskyldig under visst år åsamkats skulder eller kostnader, överstigande 3.000 floriner för anskaffning eller förbättring av anläggningstillgångar, äger han rätt att från vinsten för detta år ävensom för nästföljande år avdraga 5 procent av skuldernas eller kostnadernas totalbelopp (fr. o. m. 1 januari 1963 8 procent endast för luftfartyg avsedda för internationell trafik).

Å andra sidan skall, om anläggnings-tillgångarna i fråga avyttras för mer än 3.000 floriner inom tio år efter förvärvet eller förbättringen samt förvärvet eller förbättringen inte skett före den 1 april 1953, försäljningsvinsten ökas med 5 procent av försäljningspriset (respektive 8 procent i de ovannämnda specialfallen).

Bestämmelserna är inte tillämpliga beträffande tomtmark, bostadshus, värdepapper eller tillgångar av ringa värde.

Storbritannien

Anskaffningsvärdet för nya maskiner och inventarier kan skrivas av med 30 procent "investment allowance" (investeringsavdrag) plus 10 procent "initial allowance" (begynnelseavskrivning). Nya industribyggnader kan skrivas av med 15 procent "investment allowance" plus 5 procent "initial allowance". "Initial allowance" verkar minskande på det ordinarie avskrivningsunderlaget i motsats till "investment allowance" som beräknas utöver de vanliga avskrivningarna.

Vidare medges "investment allowance" redan fr. o. m. anskaffningsåret med 30

procent av anskaffningskostnaden för byggnader, laboratorielokaler, maskiner och andra tillgångar avsedda för vetenskaplig forskning.

Schweiz

Enligt en lag den 3 oktober 1951, som enligt uppgift fortfarande gäller ehuru den ännu inte kommit till användning, har privata företag möjlighet att avsätta en del av årsvinsten till s. k. *arbetsanskaffningsreserver*. Dessa reserver är avsedda att möta sämre konjunkturen ur arbetsförsörjningssynpunkt. Den årliga avsättningen måste uppgå till minst 1.000 Schw. Frs. och avsättningarnas summa får inte överskrida vare sig 50 procent av de årliga löneutbetalningarna eller 50 av försäkringsvärdet å anläggningar och inventarier eller 50 procent av varulagrets värde. Förbundsrådet bestämmer när avsättningarna får användas. När sådant beslut föreligger, får reserverna tas i anspråk för uppförande, utvidgning, ombyggnad eller reparation av inländska affärs-, förvaltnings- och välfärdsbyggnader m. m. (bl. a. bostäder åt företagens personal), vidare till anskaffning av inhemska maskiner, apparater, motorer etc. för företaget. Den till reservering avsatta vinsten beskattas i vanlig ordning tillsammans med vinsten i övrigt. Men i den mån de fonderade medlen senare användes i det angivna syftet restitueras den därpå belöpande skatten.

Amerikas förenta stater

I USA har under 1962 införts vissa ändringar i skattelagstiftningen i syfte att sätta den amerikanska industrin i stånd att bättre hävda sig i konkurrensen på

världsmarknaden. Vidare skall företagen stimuleras att förnya sina föråldrade maskinanläggningar.

Bestämmelserna innebär dels en möjlighet till avdrag från bolagsskatt som påförts företaget och dels rätt till snabbar avskrivning av kostnaderna för industriell utrustning.

Beträffande avdraget från bolagsskatten, som fått formen av en "credit of tax", d. v. s. avdrag från uträknad skatt, kan nämnas följande. Avdraget kan uppgå till 7 procent av anskaffningskostnaderna för sådana maskiner och inventarier som betecknas såsom "qualified investment" (kvalificerade investeringar). Avdrag får dock ej göras för sådana tillgångar som har kortare varaktighetstid än fyra år. Är varaktigheten fyra — fem år, får en tredjedel av investeringskostnaden läggas till grund för avdraget och vid en varaktighet av sex — sju år två tredjedelar av kostnaden. Först vid en varaktighetstid av åtta år eller mer får hela investeringskostnaden ligga till grund för avdraget.

Det sju procentiga skatteavdraget är maximerat till beloppet av den skatt som påförts, dock att om skatten överstiger 25.000 dollars skatteavdraget för den överskjutande delen inte får överstiga 25 procent. I den mån skatteavdraget inte kan utnyttjas genom de angivna maximeringarna, skall emellertid den outnyttjade

delen kunna utnyttjas genom "carryback" (förlustavdrag bakåt) vid taxering för något av de tre nästföregående åren, förutsatt att de tilländalupit efter den 31 december 1961, eller genom "carryforward" (förlustavdrag framåt) vid taxering för något av de fem följande åren.

Avyttras eller utrangeras tillgång för vilken skatteavdrag erhållits före den beräknade varaktighetstidens slut, skall skatteavdraget reduceras till vad som skulle ha medgivits om varaktigheten blivit riktigt beräknad från början.

Bestämmelserna om skatteavdrag är avsedda att gälla endast tillgångar som anskaffats och tagits i bruk efter den 31 december 1961. Vissa regler avser att förhindra missbruk beträffande begagnade inventarier. Sålunda skall bl. a. skatteavdraget i fråga om begagnad egendom inte beräknas på en högre anskaffningskostnad än 50.000 dollars per år.

De nya reglerna om värdeminskningsskatt har beräknats minska avskrivningstiden med i genomsnitt 30—40 procent. De avskrivningsbara tillgångarna uppdelas i omkring 75 grupper med varierande avskrivningsprocent. De skattskyldiga kan välja mellan de nya och de gamla reglerna. Visar skattskyldig att viss tillgång är underkastad hastigare förbrukning än som beräknats enligt fastställd standardprocentsats, kan han få högre avdrag.